

NGŨ LIỆU

Phụ lục 2.14

MẸ TỚ LÀ CÔNG NHÂN

(Trích *Lê la từ nhà ra ngõ*)

- Làn -

Không ai coi thường mẹ cả.

Người ta không được phép.

(1) [...] Ngày xưa tớ thấy bố mẹ các bạn làm giáo viên, bác sĩ, làm công chức đi làm mặc áo sơ mi, vest¹, đi giày cao gót là tớ ghen tị lắm. Thấy mấy bạn thật oai.

Hình 1: Minh họa công việc của mẹ

Mẹ tớ làm công nhân cơ khí. Về sau làm được hơn chục năm thì mắt mẹ kém quá, người cũng yếu nên

người ta ưu ái cho mẹ ra làm nhân viên trông xe. Việc của mẹ mỗi ngày là kiểm tra lượt ra lượt vào của cả nghìn cái xe ở phòng lớp mái tôn, chỉ có một cái quạt. Trước còn có cái ti vi đen trắng nhưng giờ người ta không cho mẹ xem tivi nữa. Mùa nóng, nắng phả² vào mái tôn bốc xuống đầu mẹ. Mẹ đội mũ nhúng nước, đắp khăn mặt ướt lên, đeo

Theo dõi câu chuyện mà tác giả kể về mẹ.

khẩu trang ướt. Một lát nó lại khô. Mẹ đi tắt tay tắt chân, vì cái nắng với hàng trăm hàng nghìn chiếc xe qua lại cùng hơi xăng bốc lên khiến cho cái nóng càng rất ràn rạt.

Mùa lạnh gió rít thông thoáng vì xung quanh trống huơ trống hoác như một cánh đồng. Cái “nhà” mẹ ở không chắn kính. Mẹ làm ca đêm, nằm đệm bằng bìa các tông trên cái ghế tre, đắp một chiếc chăn mỏng. Mỗi tuần mẹ làm đêm hai bữa. Từ 7 giờ tối đến 6 giờ sáng. Đêm cứ 10 - 15 phút lại mở cửa cho các chú lấy xe một lần. Mỗi đêm thức dậy một chục lần như thế. Mẹ kiêm lao công. Cả cái nhà xe rộng tới mấy trăm mét vuông, sân bãi. Mỗi lần quét mẹ đều phải vẩy nước cho bụi đỡ bay tung mù lên.

- Ngày bé, mẹ đi làm về mà ôm Dung là Dung hay nói: “Sao người mẹ thôi thế?”

¹ Vest: một loại áo không tay, thường được mặc bên ngoài áo sơ mi và bên trong áo khoác trong bộ trang phục suit.

² Phả: (hơi, khí) bốc mạnh và tỏa ra thành luồng.

Tớ ghét công ty lắm. Tại sao người ta không lắp cho mẹ và các cô một cái điều hòa? Khó khăn với mẹ cả việc ăn uống trong giờ (trong khi giờ làm việc kéo dài cả 11 - 12 tiếng, có duy nhất một người), rồi điều kiện làm việc tẻ lắm, cái vé xe cũng là mẹ tự viết tự làm.

Tác giả đã có suy nghĩ như thế nào trước công việc khó khăn của mẹ?

Thế nhưng mẹ vẫn chịu. Có lần tức người này người kia, mẹ kể với bố nhưng mẹ vẫn chịu. Có lẽ vì tính an toàn, ổn định của mẹ cao quá, nên mẹ sẽ nhịn hết. Các chú quý mẹ lắm. Chú nào đi xe nào mẹ cũng nhớ, thi thoảng người lạ mẹ mới cần dùng vé. Mẹ xởi lởi³, các chú đến làm nói với mẹ 2 - 3 câu bắt đầu ngày mới, làm xong một nói với mẹ vài ba câu cũng nhẹ nhàng. Mọi người hay khen giọng tớ hay, nhưng không bằng góc tư của mẹ.

Hình 2: Minh họa hình ảnh mẹ dạy con học bài

(2) Người ta coi mẹ là “lao động phổ thông⁴ không cần trình độ” nhưng thật ra mẹ giỏi

Phần (2) nói về vấn đề gì?

hơn bất kì ai. Mẹ làm đủ thứ, kiếm nhỏ từ cào cái thẻ điện thoại, mẹ mò mẫm cổ phiếu chơi để tiết kiệm, mẹ lại lạch cạch mò thông tin bất động sản để “lướt sóng” mua qua đổi lại. Nhà tớ không giàu nhưng đủ đầy nhờ mẹ biết vun vén. Ngày bé, mẹ hay mang tớ vào nhà xe để mẹ dạy học. Con học đến đâu, mẹ học đến đấy để dạy lại. Tớ thi học sinh giỏi cũng là mẹ ôn cho, lên tận cấp Ba mẹ vẫn dạy.

Mỗi mùa hè, những học sinh xuất sắc của công ty đều được thưởng đi du lịch và tuyên dương. Tớ và rất nhiều các bạn con nhà “công nhân” đều được tuyên dương như vậy. Năm ấy thi đại học, điểm tớ cũng nhất nhì trong số bạn cùng tuổi nhà các cô chú ở công ty.

Không ai coi thường mẹ cả.

Người ta không được phép.

(Làn; *Lé la từ nhà ra ngõ*, NXB Phụ nữ Việt Nam, năm 2022, tr.81 – 83)

³ Xởi lởi: thái độ cởi mở, dễ tiếp xúc, dễ hòa đồng với người khác, phóng khoáng, không bủn xỉn, keo kiệt.

⁴ Lao động phổ thông: chỉ những công việc không yêu cầu trình độ chuyên môn cao, thường không cần bằng cấp hay đào tạo đặc biệt.

CÂU HỎI, NHIỆM VỤ

VĂN BẢN KÍ 14

☺ TRƯỚC KHI ĐỌC

Chia sẻ: Em định nghĩa như thế nào về một “công việc cao quý”?

📖 ĐỌC VĂN BẢN

MẸ TỚ LÀ CÔNG NHÂN

(Trích *Lê la từ nhà ra ngõ*, Làn)

(Phụ lục 2.14)

📄 SAU KHI ĐỌC

☀ KIẾN THỨC BỔ TRỢ

1. Thể loại tản văn và tùy bút (Phụ lục 1)

2. Đôi nét về tác giả và tác phẩm (Phụ lục 3.6)

THỰC HIỆN NHIỆM VỤ

Câu hỏi nhận biết

Câu hỏi 1: Văn bản thuộc thể loại nào?

- A. Tản văn
- B. Du kí
- C. Tùy bút
- D. Hồi kí

Câu hỏi 2: Đọc phần (1) và tìm những từ ngữ, hình ảnh miêu tả công việc của mẹ.

Câu hỏi 3: Xác định thành phần câu trong câu văn sau: “Mỗi mùa hè, những học sinh xuất sắc của công ty đều được thưởng đi du lịch và tuyên dương.”

Câu hỏi thông hiểu

Câu hỏi 4: Tác giả đã kể về công việc của mẹ bằng những thái độ và cảm xúc ra sao?

Câu hỏi 5: Tìm và phân tích một số câu văn hoặc đoạn văn trực tiếp bộc lộ tình cảm, suy nghĩ của tác giả.

Câu hỏi 6: Xác định chủ đề của văn bản. Nêu cơ sở.

Câu hỏi 7: Em hiểu như thế nào về câu nói ở cuối bài: “Không ai coi thường mẹ cả. Người ta không được phép”?

Câu hỏi vận dụng

Câu hỏi 8: Phân tích sự thay đổi trong nhận thức của nhân vật 'tớ' về công việc của mẹ, từ cảm giác ghen tị ban đầu với người khác sang tự hào với công việc của mẹ. Từ sự thay đổi nhận thức đó, em rút ra được bài học sâu sắc nào về giá trị đích thực của lao động và sự hi sinh thầm lặng của mẹ?

Câu hỏi 9: Viết đoạn văn ngắn khoảng 7 – 9 câu nêu cảm nhận của em sau khi đọc xong văn bản trên.

HƯỚNG DẪN TRẢ LỜI

Văn bản kí 14: Mẹ tớ là công nhân (Làn)

*** SAU KHI ĐỌC:**

Câu 1: *Gợi ý đáp án*

- Đáp án: **A**

Câu 2: *Gợi ý đáp án*

* HS liệt kê được những từ ngữ, hình ảnh miêu tả công việc của mẹ:

- Phòng lợp mái tôn, chỉ có một cái quạt, xung quanh trống huơ trống hoác như một cánh đồng, không chắn kính.
- Nắng phả vào mái tôn bốc xuống. Mẹ phải đội mũ nhúng nước, đắp khăn mặt ướt, đeo khẩu trang ướt, đi tất tay tất chân vì nắng rất ràn rạt và hơi xăng bốc lên.
- Mùa lạnh gió rít thông thoáng. Mẹ nằm đệm bằng bìa các tông trên cái ghế tre, đắp chiếc chăn mỏng.
- Từ công nhân cơ khí sang nhân viên trông xe (vì mắt kém, người yếu).

-....

Câu 3: *Gợi ý đáp án:*

Mỗi mùa hè, **những học sinh xuất sắc của công ty** // đều được thưởng đi du lịch và

TN

CN

VN

tuyên dương.

Câu 4: *Gợi ý đáp án*

* HS nêu được thái độ của tác giả khi nói về công việc của mẹ:

- Thương mẹ và phần nộ “ghét công ty” vì điều kiện làm việc tệ, mẹ phải chịu đựng nhiều sự vất vả.
 - Ngưỡng mộ sự cần cù của mẹ, cảm thấy mẹ rất giỏi.
 - Thấu hiểu sâu sắc về những công lao hi sinh của mẹ và nghề lao động chân chính.
-

Câu 5: *Gợi ý đáp án*

* HS chỉ ra được một số câu văn trực tiếp bộc lộ tình cảm, cảm xúc của tác giả và phân tích:

- Ngày xưa tớ thấy bố mẹ các bạn làm giáo viên, bác sĩ... là tớ ghen tị lắm. Thấy mấy bạn thật oai.

=> Ghen tị, mặc cảm trước những định kiến xã hội về nghề nghiệp. Đây chính là điểm xuất phát để làm nổi bật sự thay đổi trong nhận thức sau này.

- Tớ ghét công ty lắm. Tại sao người ta không lắp cho mẹ và các cô một cái điều hòa?

=> Phẫn nộ, bất bình trước sự vô tâm và thiếu nhân đạo của môi trường làm việc. Thể hiện tình yêu thương mẹ sâu sắc, muốn bảo vệ mẹ trước sự vất vả.

- Mẹ làm đủ thứ... Nhà tớ không giàu nhưng đủ đầy nhờ mẹ biết vun vén. Ngày bé, mẹ hay mang tớ vào nhà xe để mẹ dạy học. Con học đến đâu, mẹ học đến đấy để dạy lại.

=> Thể hiện sự tự hào, biết ơn và ngưỡng mộ vô hạn đối với trí tuệ và sự hi sinh của mẹ. Khẳng định sự hi sinh lớn lao của mẹ.

-

Câu 6: *Gợi ý đáp án*

- Chủ đề: Tình yêu, lòng tự hào và sự tôn vinh phẩm giá của người mẹ

- Căn cứ xác định:

+ Đối tượng chính được nói đến.

+ Nhan đề

+ Các sự việc chính được miêu tả.

+ Cách tác giả bộc lộ cảm xúc, suy nghĩ.

+

Câu 7: *HS nêu cách hiểu theo suy nghĩ, cảm nhận của mình; có thể tham khảo gợi ý sau:*

- Mặc dù mẹ làm công việc phổ thông, nhưng sự thật là mẹ rất giỏi, mẹ làm được rất nhiều thứ. Từ đây, tác giả làm nổi bật lên, vẻ đẹp của mẹ là ở phẩm chất, trí tuệ và đức hi sinh cao cả, chứ không phải nằm ở chức danh.

- Câu nói biểu hiện lòng tự hào và tình yêu thương của người con dành cho mẹ. Tác giả vượt qua được sự ghen tị ban đầu để trở thành người bảo vệ danh dự, ca ngợi công lao vĩ đại của mẹ.

-

Câu 8: *HS trả lời theo cảm nhận và suy nghĩ của mình; có thể tham khảo gợi ý sau:*

* Phân tích sự thay đổi nhận thức:

- Nhận thức ban đầu: Khi còn nhỏ, nhân vật “tớ” ghen tị với bạn bè có bố mẹ làm công chức, bác sĩ (mặc áo sơ mi, vest, đi giày cao gót), vì nghĩ rằng những công việc đó “oai” hơn. Công việc của mẹ (công nhân, trông xe) và mùi lao động (“Sao người mẹ thối thế?”) là nguồn gốc của mặc cảm.

- Nhận thức sau này: Lớn lên, “tớ” nhận ra rằng, mặc dù mẹ làm công việc vất vả, mẹ là người “giỏi hơn bất kỳ ai” về trí tuệ (tự học, dạy con) và tài vun vén. Thành công của bản thân “tớ” (học sinh xuất sắc) là minh chứng cho trí tuệ và sự hy sinh của mẹ. Sự tự hào đạt đến đỉnh điểm bằng lời tuyên bố “Không ai coi thường mẹ cả. Người ta không được phép.”

* Bài học nhận được:

- Giá trị đích thực của lao động.

- Sự hi sinh thầm lặng của mẹ.

Câu 9: *HS viết được đoạn văn nêu cảm nhận của mình, có thể tham khảo gợi ý sau:*

- Giới thiệu về bài tản văn.
- Nêu cảm nhận chung về bài tản văn.
- Giới thiệu về chi tiết khiến mình ấn tượng nhất sau khi đọc bài.
- Giải thích lí do vì sao lại ấn tượng với chi tiết đó.
- Kết luận, rút ra thông điệp.
-